

Akstursmat

hugmyndafræði

DAN skýrslan frá EB 2000

- **Description and**
- **Analysis of post licensing measures for**
- **Novice drivers**
  - vinnuhópur á vegum EB – 2000
- **Valdaskipt kerfi umferðarhegðunar**
- **Hvernig mótast góður ökumaður?**
- **Stigskipt ökuréttindi**

Valdaskipt kerfi umferðarhegðunar

Góður ökumaður?

- Tæknileg færni í að stjórna bifreið eða hæfni í samskiptum í umferðinni er forsenda en er ekki nóg
- Þættir sem tengjast viðhorfum, hvötum og lífsstíl skipta miklu máli
  - viljinn til að fara eftir settum reglum
  - viljinn til að aka af öryggi
  - viðhorf til hraðaksturs og áhættutöku
- Nú beina allir sjónum að 3.-4. stigi ökunáms
  - Almennt ökunám
  - Viðbótar ökunám
  - Enduhæfingarnámskeið
  - Áróður

- **Hætta sem tengist**

- ástandi ökumanns (skap, áfengi o.s.frv.)
- tilgangi aksturs
- umhverfi (þéttbýli/dreifbýli)
- félagslegri umgjörð og hópþrýstingi
- sérstökum væntingum (kappakstri o.s.frv.)

● **Áhættutilhneigingar**

- sátta við áhættu
- ánægja af akstri
- mikil æsihneigð
- láta undan félagslegum þrýstingi
- notkun áfengis/eiturlyfja
- viðhorf til samfélagsins

- **Sjálfsmat og vitund um**
  - eigin skipulagshæfni
  - almenn markmið aksturs
  - algengan áhættuakstur

- **Sjálfsmat og vitund um**
  - færni til að hafa hemil á tilfinningum
  - tilhneigingu til áhættutöku
  - neikvæðni til öryggis
  - hættulegar venjur

Niðurstaða DAN skýrslu

- **Taka skal upp lengingu námstíma nýrra ökumanna óháð aldri. Þetta ætti að vera skylda, alla vega í áföngum.**
- **Sú þjálfun sem neminn er látinn ganga í gegn um ætti að vera sveigjanleg. Nemar eru ólíkir og vandamálin eftir því.**
  - **Almennar fyrirbyggjandi aðgerðir fyrir alla nýliða í umferðinni**
  - **Einstaklingsmiðuð endurhæfing fyrir þá sem brjóta af sér**
- **Bráðabirgðatími (skírteini) ætti að nota með punktakerfi og viðbrögð sýnd við gengi í umferðinni í minnst 2 til 5 ár fyrir nýliðann og miðlæg ökuferilsskrá tekin upp**

Niðurstaða DAN skýrslu

- **Halda þarf ökuhæfnisnámskeið (á seinni stigum ökuferils) til að koma í veg fyrir að nýliðinn ofmeti eigin hæfni í umferðinni og til að hann mistúlki ekki tilgang aksturs þannig að öryggi í akstri í hans huga sé aðeins leikni á bifreið og að geta sýnt sérhæfð neyðarviðbrögð**
- **Hver og einn nýliði ætti að fá viðbrögð við ökuferil sinn í kerfi þar sem tekið er á gengi í akstri fyrstu árin.**
- **Viðmið vínandamagns í blóði ætti að vera 0 prómill.**
- **Sérstök hraðamörk fyrir nýliðann ætti ekki að taka upp né bann við næturakstri.**
- **Gæðastjórnunarkerfi ætti að beita í öllum aðgerðum vegna skilyrða sem nýliða eru sett í akstri.**

Nýliðinn

- Hefur fengið kennslu og þjálfun
- Uppfyllir kröfur um færni og þekkingu
- Sjálfsmat hans á eigin getu í akstri er mjög takmarkað – ofmat á getu
- Áhættumat hans er lítt þróað
- Er með litla reynslu af akstri í umferð

Hvað er akstursmat?

- Tók gildi 1. janúar 2003
- Öflug kennslustund þar sem boðin er aðstoð við endurskoðun á öryggi í akstri skv. stöðluðu kerfi, 3. og 4. stig GADGET
- Stillir saman viðhorf og sjálfsmat ökumanns og raunverulega getu hans í umferðinni
- Á eigin bifreið ökumanns í venjulegum akstri
- Hjá ökukennara sem hlotið hefur sérstaka þjálfun og viðurkenningu
- Ekki próf heldur vinna með sjálfsmat ökumanns

Hver eru skilaboðin?

- Skýr skilaboð um það að bráðabirgðaskírteini veiti aðeins leyfi til áframhaldandi náms
- Stuðningur við viljann til að fara eftir því sem kennt og þjálfað hefur verið í ökunámi
- Efling jákvæðra viðhorfa og hvata til að aka með öryggi að leiðarljósi
- Lenging á ökunámi
- Aukið umferðaröryggi ungra ökumanna

Hvað þýddi þessi breyting?

- Gildistími bráðabirgðaskírteinis gat farið niður í eitt ár
- Krafa um refsipunktaleysi og án sviptinga undangengið eitt ár
- **Allir** nýliðar í akstursmat fyrir endurnýjun í fullnaðarskírteinis
- Aukin ökuréttindi ekki gefin út á bráðabirgðaskírteini
- Umbun fyrir þá sem standa sig vel í umferðinni
- Aukið aðhald og stuðningur fyrir þá sem standa sig illa.

Rannsóknir “Best practise” í löndum EU

EU-skýrslur

- **GADGET (1999)**: hvernig mótast góður ökumaður?
- **DAN (2000)**: viðbótarökunám – dreifing náms
- **Advanced (2002)**: sértækar aðferðir vegna brota
- **ANDREA (2002)**: greining á endurhæfingar-námskeiðum
- **NovEV (2004)**: þróun á 2. þrepi ökunáms
- **BASIC (2005)**: nýjar aðferðir við frumpjálfun ökumanns
- **TEST (2005)**: greining á ökuþrófum í flokki B
- **MERIT (2005)**: kröfur í ökukennaranámi
- **O.fl.**

Áfangar í ökunámi 1

- **1992 málefni ökukennslu & –prófa til Umferðarráðs**
- **1993 auknar kröfur í skriflegum og verklegum prófum**
- **1993 ökukennaranám fært á háskólastig**
- **1994 æfingaakstur með leiðbeinanda - 16,5 ára**
- **1996 auknar kröfur í verklegum prófum**
- **1997 æfingaakstur með leiðbeinanda - 16 ára**
- **1997 ökuskírteinareglugerð - ökuskólinn skylda**
- **1997 refsipunktakerfi**
- **1999 ökuskólareglugerð**

Áfangar í ökunámi 2

- **2000 námskrá fyrir almenn ökuréttindi**
- **2001 námskrá bifhjólaréttindi**
- **2002 málefni ökukennslu og –prófa til Umferðarstofu**
- **2003 akstursmat eftir eins árs akstur**
- **2005 ökukennaranám lengt verulega**
- **2005 námskrár fyrir aukin ökuréttindi**
- **2005 námskrár fyrir millistærð ökutækja**
- **2007 bráðabirgðaskírteini 3 ár**
- **2007 akstursbann – 4 refsipunktur**
- **2007 sérstakt námskeið og endurtekið ökuþróf eftir sviptingu eða akstursbann**

Takk fyrir